

חמוטל פישמן

שירי שרה

חמוטל פישמן

שירי שרה

שמונה פרקים

הוצאת ספרים יבנה

הוצאת הקיבוץ המאוחד

Chamutal Fishman

The Poems of Sarah

עריכה: לאה שניר

רישומים: חמוטל פישמן

הפקה: הוצאת ספרים יבנה בע"מ

אין להעתיק או להפיץ ספר זה, או

קטעים ממנו, בשום צורה ובשום אמצעי,

ללא אישור בכתב מהמוציא לאור

© כל הזכויות שמורות

להוצאת הקיבוץ המאוחד

Hakibbutz Hameuchad

Publishing House Ltd., Tel Aviv

Printed in Israel 2004

לבנימין ולדליה

באהבה

פרולוג

אָנִי לֹא שָׂרָה

אָבֵל הִיא רְקוּמָה לִי עַל שׁוּלֵי סֵנָר עֲתִיק.

בְּאַצְבַּע רוֹעֶדֶת נָשִׁים רְקֻמוֹ אֶת שְׂמָה: "שָׂרָה".

וּגְבָרִים אֲבֵלִים וְשׁוֹתְקִים טָבְלוּ אֶת הַמַּחֲט בְּבֶכִי

וְרַקְמוֹ אֶת שִׁירַת שָׂרָה,
שִׁטְבָּעָה שִׁפְעַת שְׁעָרָה בְּנוֹזֵל הַגּוֹמִי הַצָּהָב,
וְתִלוּשׁ
נִתְלָשׁוּ מִחִלְפוֹתֶיהָ,

וְאָמְרוּ אַחֲרֶיהָ:
שָׂרָה, שָׂרָה,
שְׁעָרָךְ לֹא יִגְדֵּל עוֹד
וְהָעוֹלָם עוֹמֵד, שָׂרָה, הָעוֹלָם עוֹמֵד.

וְקִרְאוֹ לֵה מִפְאֲתַי חֲשֵׁכָה:

שׁוּבִי שָׁרָה,

שׁוּבִי אֶל גִּוְפִי.

חֹל נָשָׂא

תַּחְתִּיךְ

נָרָם

שָׁרָה

בְּרֵאשׁ הָרָ

פָּנִים

גוֹף

עֵטוּף

בְּדִקְיָה

הָגַל לְכָאן

הָגַל לְכָאן

בִּינְיָהן

דָּם

שָׁרָה

בֹּהָה

בְּצִמְחַ צְעִיר

תּוֹלָשֶׁת

עָלָה

מָסָ

פִּיגָה

זוֹרֶקֶת

תּוֹלָשֶׁת

מָסָ

פִּיגָה

זוֹרֶקֶת

אַבֿל

דָם

שֶׁבַּ וְגוֹאֵה

פרק שני

שְׂרָה כְּבֵר גְדוּלָּה
היא מְתַעֲוֶרֶת
בְּאַרְגֵּז הַחֹל.

"פֶּה" היא מְצֻנָּה מְטָה
"שֵׁם" עוֹנָה לָהּ הַד.
שְׂרָה לא לְבִדָּה היא

עֲצִיצִים הִיא מְגִדֶּלֶת בְּעֶצְמָהּ

אַחֲרֵת

אֵין מִי שִׁישֶׁקָהּ

זֹרֶה בָּם מְטוּרֵי גְבִינָהּ

צִפְרָנִיהָ

מִמְרָקֶת כָּל עֶלֶה

בְּחֶלֶב פִּיהָ,

בְּחֶלֶב עֵינֶיהָ.

אוֹמְרִים שֶׁחֶלֶב נָאָה לוֹ לְעֶלֶה

כָּל עֲצִין רָגִישׁ

לְפִתּוּלֵי רוּחָהּ

פַּעַם סוֹרֶקֶת שְׁעַר הָעֵלִים בְּכַעַס גּוֹאֵה

אֵז בְּתוֹךְ הַגְּבֻעוֹל מִתְעַבִּים הַמִּיץ הַצָּהָב וְהַמִּיץ הַסָּגֵל

וְיָרִיד הַטָּרֶף נִמְלָא גְבוֹשׁוּשִׁים.

רַעַד אוֹחֵז בְּשִׁרְשֵׁי וְעוֹרוֹ שֶׁל הַצֶּמַח סוֹמֵר רוֹגֵעַ סוֹמֵר

עַד

שִׁכְךָ הַזֶּעַם

פֶּעַם

רוֹקֶקֶת לְתוֹךְ הָעֶצִיץ
מִתְסִיסָה תְּכוּלָתוֹ וְאֵד
מִכֶּסֶה תִּלְתְּלֵי הַתְּפִרְחָת
וְהַצֶּמַח נִרְאָה כְּאֵלוֹ
הָעֲלוּהוּ בְּאֵשׁ

יֵשׁ

וּמִקְרֵבֶת פָּנֶיהָ אֶל פְּרֵחַ אָדָם

וְאַפָּה

שׁוֹאֵב מֵתוֹכוֹ אֶת כָּל הָאֲבָקָה אֶל בִּטְנָה

וּמוֹתִירוֹ רִיק.

וּבְבִטָּן שָׂרָה רַעֲשׁ, הַמֶּלֶת לְצִים.
מֵאָה חֲרָקִים מְרַדְּפִים נִקְבּוֹת בְּחוּגָה
וּפְרָחִים נוֹבְטִים בְּנֶפֶץ וּקְמִלִים בְּאַחַת

תָּם הָאָבִיב

פרק שלישי

היינו עומדים מרחוק,
יורים בה צורות של צחוק

וקוראים לעברה:
שרה, למה בארגז החול
את מתגוררת?
למה בארגז החול
את מתעוררת?
ולא בבית הורין

וּבְחֵס:

מִי יוֹשִׁיט לָךְ יָד לְקוֹם מִן הַחוּל שְׂיִשָּׁר וּבְגוֹף

תִּתְגַּלֶּה

רְקֵמַת שְׁנוֹתֶיךָ

אִישׁ לֹא הִכְרִיחַ אוֹתָהּ לָלֶכֶת

אֶל בֵּית הוֹרֶיָּהּ

לֹא הִחְלִיף אֶת תַּחְתּוֹנֶיהָ

לֹא הִכִּיר אֶת מְלוֹתֶיהָ

צִלְחַת מֶרֶק הָיוּ שָׁמַיִם לְפָנֶיהָ

פרק רביעי

יום אחד החלטנו להטריד אותה

ממנוחתה.

בעטנו בארגז

והעפנו עציצים רוחשים

בדמותה.

היא קמה

עצומת

עינים

נעה

פוערת גוף

וזרוע האדירים שלה רועדת עד קצה היד

רְצִינוּ שְׁתַּכֶּה בְּאֵוִיר וְהוּא יִכֶּה בָּהּ בַּחֲזָרָה

שְׁכַל הָעוֹלָם יַעֲוֶה מֵצֵד אֶחָד לְצֵד אֶחָר

שְׁתַּנַּח בְּעִמּוּדָיו וַיִּשְׁבֶּר

אֲבָל בְּדֶרֶךְ שְׁקֵמָה כֵּן שָׁבָה

וַיִּשְׁבָּה

וְאֲנִי, שְׁמַעוֹלָם לֹא רָאִיתִי אֶת גּוֹפָה עוֹמֵד,

יִשְׁבְּתִי וְ

הִיא בִּכְתָּה.

לֹא יוֹדַע כִּמָּה זְ

מֶן.

אַחַר כֵּן דִּלְגֵתִי עַל פְּנֵי מַחֲסוּמִים וְחִבַּקְתִּי אוֹתָהּ

וְחִבַּקְתִּי וְכִמְעַט הִקְאֵתִי וְחִבַּקְתִּי

עוֹד יוֹתֵר

חֶזֶק

וְלַחֲשֵׁתִי לָהּ: "לָמָּה
בְּאַרְגֵּז הַחֹל אֶת מִתְגֹּרְרֶת? לָמָּה
בְּאַרְגֵּז הַחֹל אֶת מִתְעוֹרְרֶת?
וְלֹא בְּבֵית הוֹרֵיךְ"

וּבְקוֹל חֵד:
"שָׁרָה
קוּמִי
הִתְרוֹצְצִי
חֲלִי פְּנֵיהֶם וַיִּפְתְּחוּ לְךָ
חַיֵּי עָמָם
וְלֹא
תִשְׁרִי שְׁגֵעוֹן".

לשוא.

שָׁרָה מִתְגַּדֶּדֶת עִכְשָׁו.

דָּבָר לֹא יִתִּיר עוֹד סְבִכַת רִיסִיָּה.

"לֹא רוֹצִים יוֹתֵר לְרֹאוֹת", אוֹמְרִים לָהּ הַשְּׂרִירִים

הַפְּנִימִיִּים. "הִגִּיפִי אֶת הַתְּרִיסִים וְאֵל תִּפְתָּחִי.

בְּמִשְׁךְ שְׁנַיִם יִגְבֵּר הַחֲשֶׁךְ.

לֹא נִרְאָה אֶת כָּל הַנְּבִלוֹת,

לֹא נִקְרָא סִפְרִים טוֹבִים,

לֹא נִקְרָא בְּכָלֵל.

לֹא נִשְׁמַח בְּאֶכָּל שְׂמִינִיָּים לְךָ הַיְלָדִים

לֹא נִחְבֵּק עֲצִיצִים וְלֹא נִשְׁתַּל בָּהֶם אִיבְרִיךְ"

פרק חמישי

וגברים ששקו קמים להקשות:

מדוע שנאו הילדים את שרה?

הם הלא אהבו אותה

בט"ו בשבט עלו לברכה בארגז החול

ואמרו שיהפכו את ביתה לברכה עם דגי זהב ומזרקה.

וכל הילדים שרו את המנון העציץ, והניחו זר לזכרה.

אז מדוע למחרת באו והשתינו על קברה?

וְנָשִׁים שֶׁנִּפְקַח זְכוּרָנָן שׁוֹאֵלוֹת:

אֵיךְ גֵּלוּ שֶׁנִּפְטָרָה?

הביאו לה אֶכֶל – אֶכְלָה. אִפְלוּ שָׂרָה אֶת שִׁיר הַצִּפּוֹר.

אֲבֵל בְּלִילָה שָׁמְעוּ אֵיךְ מְכַל הַעֲצִיצִים בְּצִחוֹק נוֹרָא

היא נִפְרָדֶת

ובְּמַלִּים יָפוֹת כָּל

כֵּן

שֶׁאֵף פֶּעַם לֹא שָׁמְעוּ כָּמוֹתָן

ובְּבִכֵּי עָרֵב כָּל

כֵּן

שֶׁהִלְדוֹת בָּכוּ וְהִלְדִּים בָּכוּ אִתָּן.

וְאִז, בְּחִרְיָקָה הַגִּיפָה תִּרְסִי עֵינֶיהָ

פרק שישי

לאחר הסתלקותה נגענו בחול הקר,

ומשהו זע בתוכנו

את שגלינו בנו לא גלינו

לאיש

הַסְרָנוּ אֶת הַמַּצָּבָה וְצַלֵּל

נֹו

פְּגִימָה אֶל תוֹךְ

קִבְרָה

צוֹלָלִים

וְהָיָה

דָּלֶת

וְשֵׁם שָׂרָה חָרוּט עָלֶיהָ.

ובחֲדָר

אור אֲדִירִים. חֲמֹשֶׁה קִירוֹת חֲמֵשׁ מְנוֹרוֹת וְחֲמֵשׁ מֵרָאוֹת

וּמִכָּל מֵרָאָה מְבִיטוֹת בְּנוֹ שְׁלֹשׁ נָשִׁים

זוֹ צְעִירָה וְזוֹ זָקֵנָה

וּבִתּוֹךְ תִּינָקֶת כְּתָמֶת-פָּנִים

וְהֵן מְחִיכוֹת. אֲנַחְנוּ מִיִּשְׂרָאֵל מִבֶּט.

לֹאט

מִזְעִיר מִבְּעֵן

אֲנַחְנוּ נִדְחָקִים לְבָרֵחַ

לְבָרֵחַ

"לָמָּה אַתֶּם בּוֹרְחִים?" קוֹרֵאת לָנוּ שָׂרָה

וְיָדֶיהָ אוֹחֲזוֹת בְּשַׁעֲרֵינוּ

פרק שביעי

עכְשׁוֹ תוֹרִי לְדַבֵּר. אֲנִי,

שָׂרָה.

יוֹתֵר מִכָּל דָּבָר אַחֵר אֲנִי רוֹצָה לְדַבֵּר וְלֹא מוֹצֵאת עִם מִי.

הִלַכְתִּי. דִּי,

הַשָּׂרִירִים שְׁלִי אָמְרוּ לִי מִבְּפָנַיִם

לְסַגֵּר הַכָּל.

עכְשׁוֹ אֲנִי בָּזָה, נוֹ

בְּשֵׂאוֹל. לְמַטָּה נוֹ,

אוֹלִי יִתְּנוּ לִי לְדַבֵּר.

יִתְּנוּ לִי קוֹל.

לְמַעַלְהָ שָׂאֲלוּ אוֹתִי: "לְמָה שָׂרָה

אֶת לֹא זֶה וְלֹא זֶה,

וְכָל הַזְמָן אֶת גֵּרָה בְּאַרְגֵּז הַחוּל הַזֶּה"

וּפֹה בְּשֵׂאוֹל לֹא שׂוֹאֲלִים.

אֲזֵה בְּסִדֵּר.

אֲנִי רַק רוֹצָה לְהַחֲלִיף עִם מִיִּשְׁהוּ מְלִים.

פרק שמיני

לאחר מותה נבזזו עציציָה

צמחים תמירים

ששערם שופע

מִשְׁכְּנוֹ בְּכֹחַ בְּצִיצִיּוֹת רֹאשׁוֹ,

כִּרְתָּנוּ מֵעֲלֵיהֶם אֶת גּוֹפֵם, אֶת שְׂרָשֵׁי רִגְלֵיהֶם

וּכְחִיָּה פְּצוּעָה

נִהְמוֹת שָׂרָה מִקְבָּרָה

לֹא רָפוּ אֶת יְדֵינוּ.

אֲדָמָה

אֲדָמָה

אֲדָמָה

וְאָנוּ מִחֻפְּשִׁים בְּעֻצִּיצִים

דְּבַר מָה

צִמַּח זָקוּף הָיָה לְשָׁרָה, שֶׁיָּדַע לְזַמֵּזֵם אֶת שִׁירָה

דְּלִינוּ מְגֻרֹנוּ הַבֶּרֶה הַבֶּרֶה

אֵךְ הֵיכֵן נִסְתַּתֶּרָה הַנְּעִימָה?

צִמַּח רָחֵב הַזְכִּיר אֶת פְּנִיָּה.

חֲשַׁפְנוּ אֶת תֵּלָם מִצָּחָה

עֹוִית סִנְטָרָה

אֶת סוֹד לְחַיִּיָּה

אֲבָל הֵיכֵן חֲקוּקָה עֵינָה?

וְצִמַּח נְמוּךְ הָיָה לָהּ, מְרוֹה צִמְאוֹנוּ בְּתוּגָתָה

הַפְּכָנוּ אֲדָמָתוֹ עַל רֹאשׁוֹ

טַעֲמָנוּ גִּרְגֹר

גִּרְגֹר

וְתַמְהָנוּ

הֵיכֵן סְפוּנָה דְּמַעְתָּה?

וְנִתְּמַלְאָה הַחֲצֵר בְּשִׁירָה.

שֵׁם הִיא קְבוּרָה וְחֵיָה קְבוּרָה

וְחֵיָה קְבוּרָה וְחֵיָה

וּקְבוּרָה.

ביתה בארגז החול וכל עולמה, עציציה.
וסביבה סואן העולם ואינו מכיר מילותיה.
נחשים היינו לגלות את סודה וקרבנו אליה,
צללנו עד לפאתי קיומה, מראות ראינו שמה,
ולא ירדנו לסוף שורשיה.

פיסות פיסות עשוי שיר חייה של שרה
קולות וקווים מהדהדים את דמותה.

מחזור שירי שרה נושא אופי אפי ולירי ובנוי משמונה פרקים, שביניהם שזורים תשעה
רישומים מעשה-ידי המחברת.

חמוטל פישמן, ילידת תל-אביב, עוסקת בכתיבה, ציור, תיאטרון-בובות ומלמדת אמנות.
זהו ספר שיריה הראשון.

הוצאת ספרים יבנה

הוצאת הקיבוץ המאוחד